

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ 15η ΒΙΒΛΙΩΝ & ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
ΤΜΗΜΑΤΑ: Α' - Β' - Γ'

Αθήνα, 18 Οκτωβρίου 2001
Αρ.Πρωτ.: 1097305/775/0015
ΠΟΛ.: 1241

Προς:
Ως Π.Δ.

Ταχ.Δ/νση : Καρ. Σερβίας 10
Ταχ.Κώδικας : 101 84 ΑΘΗΝΑ
Πληροφορίες : Κ. Αγκιναρασταχάκης –
Ε. Σαϊτης
Τηλέφωνο : 3610065, 3638389

ΘΕΜΑ: Παροχή οδηγιών σχετικά με την αναγραφή των τιμών στα φορολογικά στοιχεία, ενόψει της χρησιμοποίησης του ευρώ ως νομίσματος στις συναλλαγές από 1.1.2002. – Λοιπές διευκρινίσεις για θέματα που αφορούν την εφαρμογή του ευρώ σχετικά με την τήρηση των βιβλίων.

ΓΕΝΙΚΑ

Ως γνωστόν η Ελλάδα αποτελεί το 12^ο μέλος των Κ-Μ της Ζώνης ευρώ και διανύει το μεταβατικό στάδιο του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος από την 1-1-2001 σε λογιστική μόνο μορφή, το οποίο λήγει στις 31-12-2001, οπότε και εισέρχεται από 1.1.2002 στο οριστικό καθεστώς κυκλοφορίας του ευρώ και σε φυσική μορφή. Επειδή από την 1.1.2002 μέχρι και την 28.2.2002 μαζί με το ευρώ θα κυκλοφορεί παράλληλα και η δραχμή, με την παρούσα ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την αναγραφή τιμών στα φορολογικά στοιχεία κατά το διάστημα αυτό (1/1/2002-28/2/2002), ενώ συγχρόνως δίνονται και ορισμένες διευκρινίσεις, πάνω σε θέματα των φορολογικών βιβλίων, λόγω της από 1.1.2002 εφαρμογής του ευρώ.

I. ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΑΓΡΑΦΗΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΣΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 2842/2000 (ΦΕΚ 207/Α') τίθενται οι γενικοί κανόνες εναρμόνισης και αντικατάστασης της δραχμής από το ευρώ και ορίζεται το διάστημα παράλληλης κυκλοφορίας ευρώ και δραχμής από 1/1/2002 – 28/2/2002, κατά

το οποίο το πρώην εθνικό νόμισμα θα αποσύρεται και το ευρώ θα τίθεται σε κυκλοφορία. Από την 1.3.2002 αρχίζει η αποκλειστική κυκλοφορία του ευρώ, ενώ στις υπηρεσιακές διαδικασίες και σε όλα τα δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα και παραστατικά θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά το ευρώ από 1.1.2002.

2. Περαιτέρω με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ως άνω νόμου και προκειμένου να εξυπηρετηθεί ο σκοπός της εξοικείωσης της αγοράς στη νέα νομισματική μονάδα (ευρώ) που θα αντικαταστήσει τη δραχμή, καθιερώθηκε η υποχρέωση της διπλής αναγραφής των τιμών σε επίπεδο τελικού καταναλωτή κατά το μεταβατικό στάδιο το οποίο λήγει στις 31-12-2001.

Ειδικότερα:

A. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΝΙΚΑ

Με βάση τις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 15 του ν.2842/2000, όπως εξειδικεύτηκαν με την αριθμ. Ζ1-412/30-10-2000 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) των Υπουργών Ανάπτυξης και Οικονομικών και ερμηνεύτηκαν με την εγκύκλιό μας ΠΟΛ.1286/6-12-2000, η υποχρέωση διπλής αναγραφής των τιμών στα φορολογικά στοιχεία άρχισε την 1.1.2001 και λήγει στις 28.2.2002, οι δε υπόχρεοι σε διπλή αναγραφή διακρίθηκαν σε δύο κατηγορίες με διαφοροποιημένες ανά κατηγορία υποχρεώσεις.

Συμπερασματικά, όπως προκύπτει από τις ως άνω διατάξεις και την ερμηνεία τους, η υποχρέωση διπλής αναγραφής τιμών στα φορολογικά στοιχεία κατά το διάστημα της διπλής κυκλοφορίας του ευρώ και της δραχμής ήτοι από 1.1.2002 έως και 28.2.2002, ενόψει της τήρησης όλων των κατηγοριών βιβλίων του Κ.Β.Σ. (Α, Β, Γ) σε νόμισμα ευρώ από 1.1.2002, υφίσταται **ΜΟΝΟ** για τις αποδείξεις λιανικής πώλησης αγαθών και υπηρεσιών (και αποδείξεις επιστροφής) που εκδίδονται μηχανογραφικά ή με φορολογική ταμειακή μηχανή ή σύστημα του ν. 1809/1988 και **ΜΟΝΟ** για το τελικό ποσό της συναλλαγής.

Αυτονόητο είναι ότι, οι αξίες (τιμές) κατ' είδος αγαθών και υπηρεσιών, σ' όσες περιπτώσεις απαιτείται περιγραφή (υπόχρεοι σε τήρηση βιβλίου αποθήκης, πρόγραμμα εστιατορίου Φ.Τ.Μ. κ.λπ.) ή ανάλυση κατά συντελεστή Φ.Π.Α., αναγράφονται σε ευρώ, χωρίς υποχρέωση αναγραφής και σε δραχμές.

Άρα εξ αντιδιαστολής προκύπτει ότι εξαιρούνται από την υποχρέωση διπλής αναγραφής των τιμών από 1.1.2002 έως και 28.2.2002:

- . Τα στοιχεία αξίας χονδρικής πώλησης
- . Οι αποδείξεις δαπανών
- . Οι χειρογράφως εκδιδόμενες αποδείξεις λιανικής πώλησης αγαθών και υπηρεσιών.
- . Τα εισιτήρια που εκδίδονται μέσω ηλεκτρονικού συστήματος κρατήσεων θέσεων κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 2 της Ζ1 – 412/26-10-2000 Κ.Υ.Α.
- . Οι αποδείξεις παροχής υπηρεσιών (εισιτήρια κ.λπ.) που εκδίδουν τα τουριστικά – ταξιδιωτικά γραφεία καθώς και τα δελτία συμμετοχής του άρθρου 13^α παρ. 2 του Κ.Β.Σ., ανεξάρτητα από τον τρόπο έκδοσης τους, δεδομένου ότι η ως άνω κατηγορία επιτηδευματιών δεν υποχρεούται σε χρήση Φ.Τ.Μ. (Α.Υ.Ο. ΠΟΛ.1164/30-6-94).

Στα ως άνω φορολογικά στοιχεία οι αξίες (τιμές) των ειδών αγαθών και υπηρεσιών τόσο κατ' είδος (όπου απαιτείται περιγραφή) ή ανάλυση κατά συντελεστή Φ.Π.Α., όσο και στο τελικό ποσό της συναλλαγής, αναγράφονται από 1.1.2002 σε ευρώ, χωρίς υποχρέωση αναγραφής και σε δραχμές.

Επισημάνσεις – Διευκρινίσεις

- I. Ότι αναφέρεται ανωτέρω και ισχύει κατά περίπτωση για τη διπλή αναγραφή των τιμών στις αποδείξεις λιανικής πώλησης και παροχής υπηρεσιών κατά το διάστημα της παράλληλης κυκλοφορίας του ευρώ και της δραχμής ήτοι από 1.1.2002 έως και 28.2.2002, ισχύει αναλόγως και για τα παραστατικά λιανικής πώλησης αγαθών και υπηρεσιών που εκδίδονται με διάφορους τίτλους (π.χ. λογαριασμοί) κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 13 παρ. 4 του Κ.Β.Σ. (π.δ. 186/1992).
- II. Για τη μη συμμόρφωση με τα ανωτέρω, επιβάλλονται οι κυρώσεις του άρθρου 20 του ν. 2842/2000.
- III. Σε περίπτωση ύπαρξης αποθεμάτων φορολογικών στοιχείων (θεωρημένων ή αθεώρητων), με προεκτυπωμένη την αξία ή την τιμή μονάδος σε δραχμές, γίνεται δεκτό με την παρούσα ότι, μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέχρι εξαντλήσεως, με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι πριν από την έκδοσή τους θα τίθεται εντύπως ή με σφραγίδα σε όλα τα αντίτυπα η αξία ή η τιμή μονάδος σε ευρώ με εμφανή διαγραφή των

δραχμών ή εναλλακτικά με αναγραφή των αξιών ή τιμών σε ευρώ, επίσης εντύπως ή με σφραγίδα, σε ιδιαίτερη στήλη εφόσον είναι αυτό εφικτό.

B. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ του ν. 1809/1988.

1. Από 1.1.2002 όλες οι Φορολογικές Ταμειακές Μηχανές (Φ.Τ.Μ.) ή συστήματα που έχουν λάβει άδεια καταλληλότητας από την ειδική διακομματική επιτροπή του άρθρου 7 του ν.1809/1988, υποχρεούνται να λειτουργούν με νόμισμα βάσης το ευρώ. Ιδιαίτερα για το χρονικό διάστημα από 1.1.2002 – 28.2.2002 οι εκδιδόμενες αποδείξεις λιανικής πώλησης ή παροχής υπηρεσιών από τις εν λόγω Φ.Τ.Μ. ή συστήματα θα πρέπει να αναγράφουν **υποχρεωτικά** την αντιστοιχία του συνολικού πληρωτέου ποσού και σε δραχμές. Η υποχρέωση αυτή δεν αφορά τις τυχόν οριακές περιπτώσεις αδυναμίας παλαιών Φ.Τ.Μ., για τις οποίες είχαν κατατεθεί φάκελοι αναβάθμισης σε ευρώ, πριν από τις 26.10.2000 (αναγραφή του τελικού πληρωτέου ποσού μόνο σε ευρώ).

Αυτονόητο είναι ότι σε περίπτωση που από τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. απαιτείται η αναγραφή των τιμών (αξιών) με ανάλυση κατ' είδος (υπόχρεοι σε τήρηση βιβλίου αποθήκης, πρόγραμμα εστιατορίου κ.λπ.) ή κατά συντελεστή Φ.Π.Α., οι εν λόγω τιμές (αξίες) αναγράφονται υποχρεωτικά σε ευρώ, σε όλες τις ως άνω περιπτώσεις Φ.Τ.Μ. ή συστημάτων.

2. Οι κάτοχοι ή χρήστες εγκεκριμένων, σύμφωνα με τα ανωτέρω, Φ.Τ.Μ. ή συστημάτων πρέπει να φροντίσουν για την έγκαιρη μετατροπή τους και το αργότερο μέχρι 10.1.2002, ώστε να είναι δυνατή η λειτουργία τους με νόμισμα βάσης το ευρώ. Συνιστάται επίσης η έγκαιρη ενημέρωση και εξοικείωσή τους, σε θέματα χειρισμών, με νόμισμα βάσης το ευρώ.

3. Από 1.1.2002 ανακαλείται η άδεια καταλληλότητας, διάθεσης και λειτουργίας, σε όσες Φ.Τ.Μ. ή συστήματα έχει χορηγηθεί άδεια με βάση τις παλαιές τεχνικές προδιαγραφές που προβλεπόταν από την Α.Υ.Ο. Σ1659/104/1988 (ΦΕΚ 497/Β) και δεν έχουν δυνατότητα λειτουργίας με νόμισμα βάσης το ευρώ, βάσει των ισχυουσών νέων τεχνικών προδιαγραφών που ορίζονται με την Α.Υ.Ο. 1144860/370/0015/ΠΟΛ.1314/29-12-1998 (ΦΕΚ 1338/Β). Οι κάτοχοι των ως άνω Φ.Τ.Μ. ή συστημάτων θα πρέπει να δηλώσουν την οριστική παύση λειτουργίας τους, λόγω ασυμβατότητας με το ευρώ, στην

αρμόδια Δ.Ο.Υ. το αργότερο μέχρι 31-12-2002 σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από την 1117441/328/0015/ΠΟΛ.1312/22-12-2000 εγκύκλιό μας.

Γ. ΤΕΛΙΚΕΣ ΕΠΙΣΥΜΑΝΣΕΙΣ

Διπλή αναγραφή τιμών μετά την 1.1.2002 (οριστικό καθεστώς ευρώ)

1. Φορολογικά στοιχεία

Από 1.1.2002 έως και 28.2.2002 το τελικό ποσό συναλλαγής, θα αναγράφεται υποχρεωτικά σε ευρώ και δραχμές, **μόνο στις αποδείξεις λιανικής πώλησης αγαθών και υπηρεσιών (και στις αποδείξεις επιστροφής)** που εκδίδονται:

1.1. Με μηχανογραφικό τρόπο (Η/Υ).

1.2. Με φ.τ.μ. ή σύστημα του ν.1809/1988.

Οι αξίες (τιμές) κατ' είδος αγαθών και υπηρεσιών, σε όσες περιπτώσεις απαιτείται περιγραφή ή ανάλυση κατά συντελεστή Φ.Π.Α., αναγράφονται σε ευρώ.

II. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ – ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ ΕΠΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Με αφορμή ορισμένα ερωτήματα που έχουν τεθεί, σχετικά με την από 1.1.2002 εφαρμογή του ευρώ, διευκρινίζονται τα εξής:

1. ΑΠΟΓΡΑΦΗ – ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Σε συνέχεια της εγκυκλίου 1104968/50/ΠΟΛ.1286/6-12-2000, επισημαίνεται ότι, οι επιχειρήσεις, οι οποίες υπέβαλαν ανέκκλητη δήλωση και τήρησαν τα βιβλία τους σε ΕΥΡΩ εντός του 2001, για τουλάχιστον μία φορολογική περίοδο (μήνα), θα συντάξουν τόσο την απογραφή όσο και τον ισολογισμό της χρήσης που λήγει μέσα στο 2001, σε ευρώ.

Οι λοιποί επιτηδευματίες που τήρησαν τα βιβλία τους σε δραχμές θα συντάξουν την απογραφή και τον ισολογισμό της χρήσης που λήγει μέσα στο 2001 σε δραχμές.

2. ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΔΡΑΧΜΕΣ ΣΕ ΕΥΡΩ

A) Τρόπος μετάβασης

Με την εγκύκλιο 1028192/223/0015/ΠΟΛ.1117/26-4-2001 δόθηκε η δυνατότητα στις επιχειρήσεις οι οποίες θα τηρήσουν τα βιβλία τους σε ΕΥΡΩ εντός του 2001

(μεταβατικό στάδιο) να μετατρέψουν τα δεδομένα των βιβλίων τους σε ευρώ εκτός του τρόπου που αναφέρεται στην εγκύκλιο 1104968/ΠΟΛ.1286/6-12-2000 (μετατροπή υπολοίπων των λογαριασμών) και με μετατροπή όλων των κινήσεων (εγγραφών – καταχωρήσεων) του προηγούμενου διαστήματος της χρήσης ή με την μετατροπή της χρέωσης και της πίστωσης σε ευρώ.

Τα διαλαμβανόμενα στην παραπάνω εγκύκλιο (ΠΟΛ.1117/2001) μπορεί να έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος δεν λήγει στις 31-12-2001 αλλά άλλη ημερομηνία (π.χ. 30-6-2001) και θα τηρήσουν υποχρεωτικά τα βιβλία τους σε ευρώ από την 1.1.2002 (δηλαδή κατά την διάρκεια της διαχειριστικής περιόδου). Οι επιχειρήσεις δηλαδή αυτές μπορεί να μετατρέψουν τα δεδομένα των βιβλίων τους σε Ευρώ με μετατροπή των υπολοίπων των λογαριασμών της 31.12.2001 ή με μετατροπή όλων των κινήσεων (εγγραφών – καταχωρήσεων του προηγούμενου διαστήματος της χρήσης) ή με μετατροπή της χρέωσης και της πίστωσης σε ευρώ. Βέβαια οι διαφορές στρογγυλοποίησης θα καταχωρούνται σε νεοανοιγόμενο υπολογαριασμό του λογ. 81.00 ή 81.01 κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στην εγκύκλιο 1104968/50/ΠΟΛ.1286/6-12-2000, ανεξάρτητα από τον τρόπο μετάβασης που θα επιλεγεί.

B) Χρόνος Μετάβασης

α) Οι επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική τους περίοδος λήγει στις 31/12 θα καταχωρήσουν (εκτυπώσουν) την εγγραφή ανοίγματος των βιβλίων (σε ευρώ) και θα μεταφέρουν τα υπόλοιπα των λογαριασμών (σε ευρώ) στους λογαριασμούς της νέας χρήσης στην προθεσμία κλεισίματος του ισολογισμού (άρθρο 17 παρ. 8 Κ.Β.Σ.).

β) Οι επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος δεν λήγει στις 31.12.2001 αλλά άλλη ημερομηνία έχουν υποχρέωση να καταχωρήσουν την εγγραφή ανοίγματος των βιβλίων (σε ευρώ) μέχρι 15.2.2002 και να μεταφέρουν – εκτυπώσουν τα υπόλοιπα των λογαριασμών σε ευρώ της 31/12 μέχρι 28.2.2002 (χρόνος εκτυπώσης Γενικού Καθολικού – Ισοζυγίου Γενικού – Αναλυτικών Καθολικών μηνός Ιανουαρίου).

Για την διευκόλυνση των παραπάνω επιχειρήσεων κατά το πρώτο στάδιο εφαρμογής του ευρώ και επειδή η ανωτέρω υποχρέωση δημιουργείται άπαξ, λαμβανομένης υπόψη και της προθεσμίας που ισχύει για τις επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος λήγει στις 31/12 και προκειμένου να αποφευχθεί η υποβολή αιτήσεων στις Δ.Ο.Υ. για παράταση των ανωτέρω προθεσμιών σύμφωνα με τις

διατάξεις του άρθρου 17 παρ. 6, η παραπάνω προθεσμία παρατείνεται για ένα μήνα. Δηλαδή η εγγραφή ανοίγματος σε ευρώ μπορεί να καταχωρηθεί μέχρι 15-3-2002 (προθεσμία ενημέρωσης των ημερολογίων με τις εγγραφές του μήνα Φεβρουαρίου) και η μεταφορά – εκτύπωση των υπολοίπων των λογαριασμών σε ευρώ της 31.12.2001 μπορεί να γίνει μέχρι 31.3.2002 (χρόνος εκτύπωσης Γενικού Καθολικού – Ισοζυγίου Γενικού – Αναλυτικών καθολικών μηνός Φεβρουαρίου).⁹

Γ. Στήλες ισοζυγίου Γενικού – Αναλυτικών Καθολικών

Στην περίπτωση που η μετάβαση από δραχμές σε ευρώ γίνεται σύμφωνα με την εγκύκλιο 1104968/ΠΟΛ.1286/6-12-2000 με μετατροπή μόνο των υπολοίπων των λογαριασμών της 31-12-2001, στο Ισοζύγιο Γενικού – Αναλυτικών Καθολικών του μήνα Ιανουαρίου ή Φεβρουαρίου, που περιέχει τα υπόλοιπα των λογαριασμών της 31-12-2001, μπορεί να μην αναπτύσσονται οι στήλες των προοδευτικών αθροισμάτων χρέωσης – πίστωσης του διαστήματος μέχρι την 31-12-2001 αλλά μόνο η στήλη των υπολοίπων (σε ευρώ) των λογαριασμών της 31-12-2001.

3. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΕ ΕΥΡΩ ΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΤΑΞΕΩΣ.

Ως γνωστόν οι λογαριασμοί τάξεως {ομάδα 10, (0)} είναι ειδικοί λογαριασμοί στους οποίους απεικονίζονται χρήσιμες πληροφορίες, γεγονότα και στατιστικά στοιχεία, χωρίς να επιφέρουν άμεση μεταβολή στα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης. Έτσι τυχόν διαφορές στρογγυλοποίησης που θα προκύψουν κατά την μετατροπή σε ευρώ των λογαριασμών αυτών δεν μπορεί να εμφανιστούν σε υπολογαριασμούς των λογαριασμών 81.00 ή 81.01 όπως αναφέρεται στην εγκυκλιό μας 1104968/ΠΟΛ.1286/6.12.2000 για τους υπόλοιπους λογαριασμούς, αλλά η εξίσωση της χρέωσης και πίστωσης αυτών μπορεί να γίνεται εξωλογιστικά.

Ακριβές Αντίγραφο

Η Πρόσταμένη της Γραμματείας

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

